

Két pillanatkép

Bukta Imre: Jézus az öregotthonban című képe mellé

A szerző író, műfordító, könyvkiadó. Legutóbbi írását 2017. 5. számunkban közzeltük.

Ím, én magam Hozzád vettem, magunk vagyunk, Uram, ketten!, idáig mondta, a refrénig sose jutott el, addigra félrebillent a feje, a szája is úgy maradt a néma imádságban, mert mormolta, énekelni már nem tudott, észre se vette, hogy nem énekel, csak darálja az ének szövegét, mint amikor elalvás előtt kislánykorában ismételtette az estéli imádságot, amit az édesanyjától tanult, és amit aztán ő is továbbadott még az unokáinak is, *Krisztus urunk hét csöpp vére elcsöppent, az angyalok fölszedték, aranypohárba beletették*, ajkával hang nélkül formálta a hangokat, csak a torkában kopogtak a kemény t-k és k-k meg p-k, amíg el nem aludt ott a székben.

A lányát várja, nézett az új nővér a többire, miközben először tolta kifelé a sovány, áttetsző bőrű nénit, és hátrafordulva mintegy bocsánatkérően megjegyezte, tavaszodik, hadd szívjon szegény egy kis friss levegőt, hosszú volt ez az idei tél.

Vidd, úgyse sok van neki hátra, gondolták a többiek, és talán biztosak is lehettek benne, hiszen ők már sok ilyet láthattak, mióta itt vannak, a beteg ember végigkínlódja a telet, aztán az első meghúlésból tüdőgyulladás lesz és elviszi a tavasz, hamar végez a legyengült szervezettel, kár erőlködni, úgyszincs mit tenni ellene.

Vagy talán nem is gondoltak semmit, hanem vállat vontak, minden új nővér lelkes, azt hiszi, majd ő megmutatja, kiviszi a friss levegőre, hadd élvezze a tavaszt, aztán csak árt neki, nincs hozzászokva, ősz eleje óta nem járt kinn, mióta idehozta a lánya, azóta, csak a vak nem látja, hogy vége van. Különben mind így jár, majd te is rájössz, hamarosan meg fogod tapasztalni, még ezt is gondolhatták.

A nővér úgy intézte, hogy a földszinten maradjon, ki-kinézett közben az ablakon a vadgesztenyefa alatt bóbiskoló néniére, aki a lányát várta.

Szerette ezt a kastélyt. Sose gondolta volna, hogy egyszer majd itt fog dolgozni. Ismerte gyerekkorától fogva, régen úttörőtábornak használták, igaz, akkor ő még csak kisdobos volt, de egy hetet eltöltött itt, emlékezett rá, hol sorakoztak föl a reggeli tornához, hol kellett jelenteni a naposnak, hogy teljes a létszám, mielőtt az ebédlőbe indultak reggelizni kettes sorban, ugyanúgy, mint becsengetés után az iskolában. Eszébe jutott, hogy annak a vadgesztenyefának a tövében állva lesték azt a nyolcadikos fiút és lányt, akik örök hűséget fogadtak egymásnak játék közben, nem felejtette el a tekintetüket, és még most is szó szerint fel tudta volna idézni, mit mondott akkor a fiú a lánynak, mert villanyoltás után többször is elismételték egymásnak fönn a szobában a barátnőjével.

Nem gondolta, hogy végül itt köt majd ki. Eredetileg nem is egészségügyi végzettséggel indult a pályán, tanítónő volt, de hamar abba-

hagyta, két évet tanított, aztán férjhez ment, szült volna, de háromszor elvetélt, negyedszerre nem mertek próbálkozni, a férje nem akart örökbe fogadni, pedig nagyon szeretett volna gyereket, emiatt aztán sokat veszekedtek, végül el is váltak, de addigra ő már alkalmatlan volt a tanításra. Inni kezdett. Annyira, hogy sokszor a barátai vitték haza, másnap már arra se emlékezett, hogyan került ágyba.

Miután kétszer kudarccal végződött a kísérlete, a harmadik elvonó után úgy döntött, megpróbálkozik a betegápolással. Azt mondta magában, ez az utolsó lehetőség, hogy talpra álljak, hogy még valami hasznosat tegyek ezen a világon, ha még egyáltalán képes vagyok rá. A legrosszabb helyre ment, súlyosan sérült gyerekek közé, de onnan hamar el kellett jönnie, hiába tartotta magát, nem bírta nézni a szenvedésüket, azt mondta magában, akkor inkább a szeretetotthon, ott azok az öregek legalább már leéltek egy életet, búcsúznak ettől a világtól, könnyebb lesz végignézni a szenvedésüket, mint ezeket a gyerekeket, akik jóformán még nem is éltek.

A néniel szinte egyszerre került ide a kastélyba, nagyon meg is kedvelte, maga sem igazán tudta, miért, úgy érezte, mintha valahonnan nagyon régről ismerné, még annál is régebből, mint amikor először járt itt ebben a kastélyban.

Tavaszdodik, ismételte el magában, hadd szívjon szegény egy kis friss levegőt. Hosszú volt ez az idejű tél, sóhajtott, miközben elindult nehéz léptekkel a földszinti folyosón.

A néni nem beszélt. Csak ült a kopasz vadgesztenyefa alatt, el-elbóbiskolt, mikor fölébredt, bámulta azt a távoli pontot maga előtt, melyben egybemosódtak a kastélypark hársainak kusza ágai. Nem nézte a szabályos alakzatokat sem, amiket az egymást metsző vastagabb ágak rajzoltak ki, sem a csonka ág föléd fordulva kinőtt új hajtást. Pedig arra nézett, a hársak felé, melyek alatt májusban bódultan üldögélhetne majd, ha megéri a májust, hallgathatná a szűnni nem akaró méhzümmögést, figyelhetné a pattanni készülő hármashársvirágokat, melyek sose egyszerre nyílnak ki, mindig marad egy bimbós, mintha a mostoha időjárással is dacolni kénytelen növényi létezés így biztosítaná magának a fennmaradást.

Nézett, nézett, de a kastélypark bejáratánál talán csak a lánya alakját vélte látni, a zúzott kavicssal felszórt utat szegélyező hársakon túl nem látta az évszázados szelídgesztenyefát sem, melyet a nővér kisdobos korában annyiszor körbetáncolt, és amely mellett elhaltukban a grófék megálltak a lóval, és a kutyák hangos csaholása közepette inkább kézjelekkel, semmint szavakkal még egyszer megbeszélték a hajtás részleteit, mielőtt kilovagoltak volna a vadászatra. Ugyanúgy állt most is, ahogyan akkor, nem is sokat öregedett közben, mert már akkor is öreg volt, amikor a kisdobosok táncoltak alatta. Mind alá állhattak, akkor érték csak körbe, olyan vastag volt a törzse. Teremni is termett, apró, de annál ízletesebb gesztenyét, ha nincsenek a kutyák, bizonyára a vaddisznók is bemerészkedtek volna éjjelente az erdőből a kastélykertbe, megkeresték volna a rést a kerítésen, ahol beférnek.

A néni azonban mindebből már semmit nem látott, ő csak a lányát várta, a nővér pedig megrázta a fejét, elindult, de mielőtt fölkanyarodott volna az emeletre, a lépcsőforduló előtt megállt, vetett még egy pillantást az ablakból a vadgesztenyefa felé, hangosan sóhajtott, és magában azt mondta, holnap, holnap biztosan jönni fog.

*

Nem tudom, miért, eleinte szabályosan megijedtem, hogy ott látom anyám mögött Jézust az öregotthon folyosóján. Később annyira megszoktam, oda se kellett néznom, sőt ha csak anyámra gondoltam, akkor is mindig ott láttam mögötte az ablakilincsre akasztott hatalmas viaszvirág takarásában, ugyanolyannak, amilyennek gyerekkoromból emlékszem rá a dédanyám belső szobájában lógó festményről, kissé félrebillenő fejjel, jobb kezét áldásra emelve, a ballal fényküllős szíve felé mutatva. Vékony karján ugyanúgy lötyögött fehér darócvászton tunikájának az ujja, mint anyám áttetsző bőrű karján a halványlila flanel hálóingé, amiben azóta is mindig megjelenik előttem, hogyha rá gondolok.

Utolsó látogatásom végén kifelé tartottam az autóval a jegenyesoron, és arra gondoltam, anyám ha véletlenül fölállna, és elindulna utánam, akkor se eshetne el, mert Jézus ott áll mögötte, észrevétlenül fogja a karját, ha kell, hozzáigazítja a lépéseit, nehogy elbotoljon egy apró kavicsra, ahogy rakja egyik lábát a másik elé. Ilyesmivel áltattam magam, és ideig-óráig el is hittem, de csak addig tartott, amíg ki nem értem az öregotthontól a főútig vezető, végtelennek tetsző jegenyesoron, ami egyébként nem lehetett hosszabb két kilométernél.

Az épület kívülről siralmas állapotban volt, ráfért volna a tatarozás, nem volt nehéz észrevennem, hogy a tetőszerkezetét se nagyon tartották karban az elmúlt harminc-negyven év folyamán. Nagy átalakítást akkor végeztek rajta, amikor úttörőtábor lett, azóta szinte minden ugyanúgy maradt, a falakon a zöld csempe, a padlón a szürke cementlap, az égvilágon minden, időnként az volt az érzésem, hogy a konyhában még a viaszkos vásznat se cserélték le, mióta elmentek innen az utolsó táborozók.

A folyosókon rengeteg növény, magamban mindig csodáltam, hogy bár az épületet magát nagyon elhanyagolták, belül igyekeznek ott-honossá tenni, amennyire lehet. Sose álltam meg a faliújság előtt, jövet is, menet is siettem, először hogy minél előbb anyámnál lehessek, utána meg hogy behozzam a lemaradást, amennyivel később indultam el, nehogy megvárakoztassam az ügyfeleimet, de mindig észrevettem, hogy újabb színes gyerekrajzok kerültek a hivatalos hirdetések alá.

Mindig rohantam. Sose tudtam időben felállni anyám mellől, pedig mindig megfogadtam, hogy legközelebb úgy jövök, hogy egy egész napot itt tölthessek, aztán a végén mégis ugyanúgy, két tárgyalás között ugrottam el, az irodában meg közben vártak rám az ügyfelek. Órára be voltak osztva, előre tudtam, hogy csúszeni fogok, mégse tettem ellene semmit, csak fogadkoztam, nyugtatgattam magam, legközelebb biztos, hogy nem így szervezem.

A jegenyesoron már nem siettem. Kellett ez az átvezetés a kint és a bent között. Rögtön az első alkalommal megéreztem, hogy odabent más-képp jár az idő, mint idekint, nem is találtam ebben semmi meglepőt, minden zárt közösség ilyen, a kórháztól a börtönön át a bentlakásos iskoláig, mert ahol emberek hosszú időn keresztül összezárva élnek, ott saját ritmust vesznek föl az órák, és az mindig lassabb a kintinél.

A jegenyesor vitt ki engem ebből a világból, amelyikben azóta is élek, hogy anyám már nincsen, és az is hozott vissza, mikor utoljára nála jártam. Azóta sokszor álmodom, hogy mindenáron szeretnék bent aludni nála az öregotthonban, de a gondozók nem engedik, azt mondják, nem vagyok még elég öreg, várjak még egy-két évet, és én hiába tiltakozom, hogy nekem anyám mellett a helyem, erővel hazaküldenek.

Nem is tudom, mikor szerettem volna jobban lassítani az időt, menetben vagy jövetben inkább. Odafelé tartva hamar belefeledkeztem az érzésbe, hogy mindjárt beleszöppenhetek abba a másik világba, ahová ideátról csak ez a nyílegyenes bekötőút vezet, és onnan már nincs tovább. Nem is tudtam volna másra gondolni. Átadtam magam az érzésnek. Ha nem vezetek, a szememet is behunyom, hogy jobban átélhessem.

Az utolsó időkben másnaponként jártam ki. Igazából szerettem volna magamhoz venni anyámat, hogy vigyázhassak rá, mint ő énám kiskoromban, de mivel én folyton úton vagyok, hol vidéken tárgyalok, hol az iroda meg az ügyfelek közt ingázom, nem lett volna biztonságban nálam egyedül a lakásban, inkább kerestem neki egy helyet, ahol bátran otthagyhatom, és így találtam rá erre a kastélyra. Volt valami, ami az első pillanatban megfogott benne, egészen addig nem tudtam magamban megmagyarázni, micsoda, amíg először meg nem jelent a kép, anyám ül a folyosón az ablak előtt, gyér hajára szinte rá-lóg az ablakkilincsre akasztott viaszvirág legalsó levele. Aztán egyszer csak fölállt volna, mert elgémberedett a sok ülésben, de nem tudott. Akkor először láttam meg mögötte a fényküllős szívű Jézust, egyszerű, fehér ruhában, lötyögött karján a tunika ujjja.

Késő őszt volt, amikor megérkeztünk, a kastélyudvarban amerre néztem, minden kopasz vadgesztenyefa mögött egy öregotthont láttam. Ugyanúgy néztek ki azok a fák lombjuk vesztetten, égnek meredő karjaikkal, mint az elárvult öregek. Bele is sajdult a szívem, aztán anyám megszólalt mellettem, ahogy elindultam volna fölfelé a lépcsőn az épületbe.

Nézd, mókus! Ez volt anyám utolsó mondata, amit hallottam tőle. Emlékszem, oda se figyeltem, gépiesen mentem mellette az épület felé, gondolatban már a következő percek eseményei pörögtek a fejemben, hogy milyen papírokat kell még elintéznem az otthon vezetőjével, hogy be kell költöztetnem anyámat a szobába, de nem úgy, mint egy kórházba, hisz végső soron nem beteg, hanem ez lesz itt az új otthona.

Soha többé nem szólalt meg. Ahányszor mentem hozzá, mindig csak ült a széken ott a szobája előtt, és ahogy közeledtem felé, a délutáni nap utolsó sugarainál oldalról láttam, hogy lötyögő ujjú tunikájában Jézus ott áll mögötte, szívén meg-megcsillannak a fényküllők.